

کتابخوانان ها

دقیقا چه می کنند؟ (۲)

راهنمای دقیق، سریع و مجرب آشنایی با عادت های کتابخوان ها

پیمان طالبی
روزنامه نگار

اگر «دانشکده کتاب» هفته گذشته را خوانده باشید احتمالا در جریان هستید که بحثی را در آن آغاز کردیم با عنوان عادت های کتابخوان ها که نیمه تمام ماند. اگر هم در جریان نیستید حتما یک سری به سایت روزنامه فرهیختگان بزنید و پیش از مطالعه این متن، ابتدا یادداشت هفته گذشته را بخوانید.

شاید بعد از مطالعه اولین بخش این مبحث، بعضی هایتان بگویند هدف من از انتخاب این موضوع چه بوده است؟ واقعیتش این است که شما با تقلید عادت های یک کتابخوان هرگز نمی توانید کتابخوان یا کتاب دوست شوید! در چنین شرایطی شما صرفا یک مقلد خوب هستید که می توانید خودتان را در چشم دیگران کتابخوان «جلوه» بدهید نه اینکه در واقع علاقه و تمایلی در شما برای خواندن کتاب به وجود آمده باشد. پس

هدف از نوشتن این سلسله یادداشت چیست؟

در اطراف ما انسان های زیادی هستند که شیوه یا بهتر بگویم سبک زندگی آنها با ما متفاوت است. تصور کنید سبک زندگی کارمند یک اداره دولتی با سبک زندگی یک آهنگساز موسیقی چه تفاوت هایی دارد؟ آن کارمند صبح زود بیدار می شود و با تکاپوی بسیار از طریق وسایل حمل و نقل عمومی خود را به محل کارش می رساند. در محل کار وقت آزاد نسبتا مناسبی دارد و بعد از اینکه ساعت کاری اش تمام شد در میان ترافیک بسیار خود را به منزل می رساند. (احتمالا چرتی هم در اتوبوس یا مترو می زند!) در خانه بعد از اینکه زمانی را با همسر و فرزندان سپری کند سعی می کند زودتر بخوابد چرا که فردا نیز باید صبح زود از خواب بیدار شود و روز از نوروزی از نو!

اما یک آهنگساز تفاوت های بسیاری در سبک زندگی با شخصیت اول دارد. اولینش هم در همین ساعت خواب است. روز برای یک هنرمند احتمالا از ساعت ۱۲ یا حتی یک دو بعد از ظهر آغاز شود! در طول روز زمانی را به گوش کردن

یکی دیگر از عادت های مرسوم کتابخوان ها پرسه زنی هایشان در فضای کتابخانه ها و کتابفروشی ها است. این پرسه ها خیلی وقت ها به قصد خریدن کتابی نیست، اما سبب می شود که اطلاعات شان از کتاب های تازه منتشر شده کاملا به روز باشد. یعنی بدانند برای مثال آخرین مجموعه ای که جولین بارنز در ایران منتشر شده کدام است و کدام نشر آن را به چاپ رسانده است. یا مجموعه شعر تازه احمد رضا احمدی در چند نسخه به بازار عرضه شده و آقای شاعر چه نامی را بر کتاب تازه اش گذاشته است. شاید برسید حالا این اطلاعات به چه دردی می خورد؟ پاسخ من این است که مگر قرار است همه چیزهایی که می دانیم به دردمان بخورد؟ اینکه امروز قیمت دلار قدر است و فردا قیمت یورو، در واقع به کار هیچ کدام نمی آید؛ فقط فرصتی را ایجاد می کند تا بتوانیم غرغر کنیم و بگوییم: «چقدر گران!»

موسیقی، خواندن کتاب و دیدن فیلم می گذرانند. زمان آزاد بیشتری دارد و شب هنگام نیز تازه کار را آغاز می کند. احتمالا تا سپیده صبح - که آن کارمند اول هفت پادشاه را خواب می بیند - مشغول کار کردن است. کله سحر هم که کارمند قصه ما آماده می شود که خود را به محل کار برساند، دوست آهنگسازمان احتمالا دوش می گیرد و می رود که بخوابد! مشاهده این سبک زندگی های عمیقا متفاوت برای ما جالب است. شاید زندگی هر کدام از ما صد درصد با این زندگی ها یکسان نباشد، اما تماشای این زندگی ها برایمان دلنشین و جذاب است. شاید حتی سعی کنیم در بعضی موارد زندگی آنها را تقلید کنیم و لذت ببریم. مثلاً آن دوست آهنگسازمان احتمالا یکی از پانوق هایش کافه های اطراف خانه شان باشد. شاید بعضی از ما اصلا اهل کافه رفتن نباشیم، اما برای امتحان هم که شده شبی را در کافه ای بگذرانیم و تیپ هنرمندانه ای هم بزنیم تا خودمان را در آن یک ساعت به یک هنرمند شبیه کنیم.

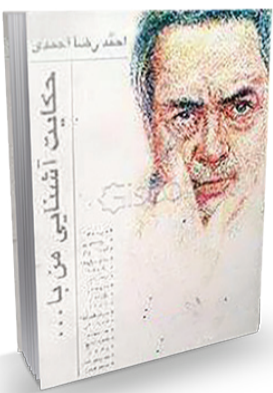
بپردازیم به بحث اصلی مان که عادت های کتابخوان ها بود. اگر نخوانداید هر چه زودتر بخوانید

از هر دری

احمد رضا احمدی دوست داشتنی

احمد رضا احمدی را احتمالا همه تان بشناسید. شاعری که در این سال ها با شعرهای ساده و صمیمی اش در کتابخانه اکثرمان حتی به اندازه یک کتاب هم که شده جایی باز کرده است. تعداد کتاب های احمدی خیلی زیاد است؛ از مجموعه شعرهایش گرفته تا داستان هایی که نوشته و اخیرا مجموعه نمایشنامه هایش. اما کتاب حاضر چیز دیگری است.

دوستی احمدی با اهالی موسیقی و سینما از سنین دبیرستان آغاز و ادامه دار شد و نتیجه این دوستی در کارنامه وی نمونه های متعدد از دکلمه، صدایشگویی، حضور در نمایش و فیلم های مستند، سینمایی و پویانمایی است. این دوستی ها سبب پیدایش کتاب «حکایت آشنایی من با...» شده که در آن احمد رضا احمدی از ماجرای آشنایی و رفاقتش با بسیاری از چهره های تاثیرگذار عالم هنر و ادبیات پرده برداشته است. کتاب نخستین بار در سال ۱۳۷۷ و توسط انتشارات ویدامنتشر شده است. شخصیت هایی که در کتاب حاضر از آنها یاد شده عبارتند از: فروغ فرخزاد، سهراب سپهری، فریروز شیروانلو، مهدی اخوان ثالث، ابراهیم گلستان، مرتضی ممیز، مهدی خالدي، بیژن جلالی، آیدین آغداشلو، سهراب شهید ثالث، کیومرث صابری، بهمن محمص، مسعود کیمیایی، پرویز دلوایی، عبدالرحیم احمدی و مرتضی فرحیان.

گلچین

دانشجویان ادبیات! بشتابید!

کتاب «تاریخ مختصر زبان فارسی» نگاه کوتاهی است از دکتر ابوالقاسمی به مسیری که زبان فارسی از ایران باستان تا به امروز طی کرده است. این کتاب کم حجم (۱۴۰ صفحه ای) می تواند برای دانشجویان ادبیات فارسی، زبان شناسی، زبان های باستانی، تاریخ و همچنین علاقه مندان به این مباحث مفید باشد. مطالعه این کتاب زمان زیادی را از شما نخواهد گرفت و مطمئنا خواهد توانست در این زمان کوتاه، اطلاعات مفید و قابل توجهی را به شما منتقل کند. مولف در پیش گفتار چارچوب کتاب این طور نوشته است:

«در طلیعه بهار سال ۱۳۷۲ شمسی مجله آشنایه منظور آشنایی خوانندگان خود با پیشینه زبان فارسی از جناب دکتر محسن ابوالقاسمی عضو هیات علمی دانشگاه تهران و متخصص و صاحب نظر در زبان های باستانی در خواست کرد تا مقالاتی را در این زمینه به رشته تحریر در آورند. این درخواست با حسن استقبال استاد مواجه شد و مقالاتی تحت عنوان تاریخ زبان فارسی از جانب ایشان برای مجله ارسال گردید که در سه بخش و در شماره های ۱۱ و ۱۲ و ۱۳ مجله آشنایه از خرداد تا آبان ۱۳۷۲ (به چاپ رسید. از آنجا که این مقالات مورد استقبال و توجه دانشجویان و استادان دانشگاه به ویژه دانشجویان رشته زبان های باستانی واقع شد و مطالب آن به عنوان منبع درسی مورد استفاده قرار گرفت، مسئولان مجله بر آن شدند تا این مجموعه را به صورت کتابی مستقل چاپ کرده و در اختیار علاقه مندان قرار دهند. استاد ابوالقاسمی نیز با تغییرات مختصری در مقالات و افزودن پارهای مطالب و با زحمات با زنگری و تصحیح مجدد آنها کتاب را آماده چاپ ساختند.»

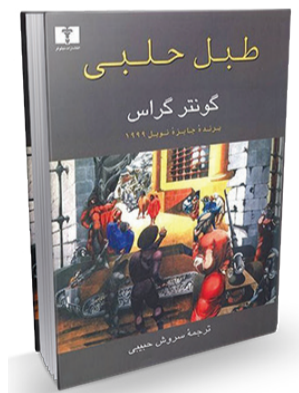

قصه خوانی

اگر نخوانداید هر چه زودتر بخوانید

«طبل حلبی» عنوان رمانی است نوشته گونتر گراس که در سال ۱۹۹۹ جایزه نوبل ادبیات را به خاطر به تصویر کشیدن افسانه های شاد و سیاه که در گذر تاریخ به دست فراموشی سپرده شده بودند، دریافت کرده است. قهرمان این کتاب، یک قهرمان کوچک است، کوچک نه از نظر توانایی های روحی و شخصیتی، بلکه از نظر جسمی. رشد جسمی اسکار متوقف شده است و او در قد و قواره یک پسر بچه ۳ ساله باقی مانده است، اما این پسر بچه از نظر هوشی خیلی جلوتر از همه است و می تواند به تحلیل همه ماجراهایی

که شاهدش است، بنشیند. اسکار از سال ۱۸۹۹ قصه اش را شروع می کند و می گوید که چطور مادر بزرگ و پدر بزرگش با هم آشنا شدند و مادرش به دنیا آمد. اسکار به دنیا می آید و به دلیل عقب ماندگی جسمی به وسیله دیگران نادیده گرفته می شود و کسی کاری به او ندارد، اما او همه جا هست و از همه چیز خبر دارد و به همه جا سرک می کشد. البته او راهی هم برای ارتباط با دیگران دارد و آن طبل حلبی اش است که در تولد سه سالگی گرفته و این طبل هر سال با طبل جدیدی تجدید می شود، و او طبل قهاری نیز است. بقیه اش را نمی گویم که داستان را کامل لو نداده باشم. انتشارات نیلوفر این اثر مهم ادبی را با ترجمه بی نظیر سروش حبیبی منتشر کرده است.

گلاب و گل

یک کتاب مهم

دکتر محمدرضا شفیعی کدکنی از اساتیدی است که باید او را معمار ادب فارسی در چند دهه اخیر دانست. او با تالیف آثاری پژوهشی تلاش کرد تا مبانی شعر فارسی را به درستی شکل دهد و شرایطی مهیا کند تا شاعران جوان تر برای آغاز راه چارچوب شعر فارسی را بدانند و بتوانند با استناد به متون کهن و تجربه غنی در حیطه شعر فارسی، به نوآوری و ابداع هایی تازه بپردازند. تحول در زبان شعر و تصاویر و موسیقی شعر و دیگر گونی رمز های آن و نیز تحول در شیوه نگاه شاعران متجدد ایرانی نسبت به زندگی و جامعه و طبیعت و تاریخ، همه و همه نتیجه این پیوند است.

در این کتاب فصل به فصل با ریشه های این تحول آشنا می شویم و می بینیم که چگونه در آغاز این قرن، ایرج، بهار و پروین از شعر های امثال لافون تن فرانسوی و کرلیف روسی الهام می پذیرند و در نسل بعد، نیما یوشیج با تاثیر پذیری از رمانتیک های اروپایی و رمز گرایان ایشان، عامل تحولی بنیادی در صورت، ساخت و فضای شعر ایران می شود. «با چراغ و آینه» دومین اثر شفیعی کدکنی درباره جنبه های گوناگون شعر معاصر فارسی است. این اثر به گفته مولف، تکمله کتاب «ادوار شعر فارسی» است. کتاب مذکور مجموعه ای است از تاریخ ادبیات، نقد ادبی، و ادبیات تطبیقی.

عطف

شایگان در برابر دوستانش

کتاب عطف امروز، کتاب «آسیا در برابر غرب» اثر داریوش شایگان است. شایگان یک فیلسوف و نویسنده ایرانی بود که آثارش به دو زبان فارسی و فرانسوی موجود است. بیشتر نوشته های شایگان به زبان فرانسوی و در حوزه فلسفه تطبیقی است. نوشته های فرانسوی وی در کتاب های درسی فرانسه چاپ می شود. کتاب آسیا در برابر غرب که این چند وقت خود هم مشغول دوباره خوانی اش بودم، شامل دو بخش است: «نیپیلیسم و تاثیر آن بر تقدیر تاریخی تمدن های آسیایی» و «موقعیت تمدن های آسیایی در برابر سیر تطور تفکر غربی»

بستر تحول تفکر غربی است که سیری منظم از زیر به زیر، از تفکر شهودی به جهان بینی تکنیکی، از آخرت نگری و معاد به تاریخ پرستی داشته است. حکم کردن به اینکه این تطور در جهت پیشرفت بوده است یا سقوط، وابسته به دیدی است که ما از تاریخ و سرنوشت بشریت داریم. تمدن های آسیایی در وضع کنونی شان در دوره فرزند، دانستن اینکه این دوره قدرت چگونه است و چه ماهیتی دارد، موضوعی است که شایگان در این کتاب به آن پرداخته و با احاطه خوبی که به این بحث دارد و با مثال های خوبی که در جای جای کتاب برای روشن تر شدن بحث می زند، توانسته از پس طرح بحث به خوبی بر بیاید. در حال حاضر این کتاب و سایر آثار زنده یاد داریوش شایگان، به همت انتشارات فرزاد روز در بازار کتاب موجود است.

معرفت

کتاب تازه برای علاقه مندان تاریخ

کتاب «شوروی ضد شوروی» نوشته ولادیمیر واینویچ نویسنده روس تبار است. این کتاب با ارائه تصویری داستانی و غیر داستانی از زندگی شوروی، مجموعه ای از پوچی های این سیستم را در زندگی روزمره و همچنین در مسائل سیاسی و فرهنگی در کشور روسیه به تصویر می کشد. کتاب شوروی ضد شوروی مجموعه ای از مقالات و داستان های کوتاه است که با طنزی تلخ به مسائلی که در دوران برژنف و خروشوف می گذرد، می پردازد. این کتاب درباره حزب کارگران، سانسورگران، رهبران حزب و مهم تر از همه مردم عادی است. شوروی ضد شوروی به زندگی در روسیه در حال سقوط می پردازد که وقایع همگی برگرفته از تجربیات خود نویسنده و

زندگی او در آن دوران است. این رمان نویس برجسته روسی که اکنون به ایالات متحده آمریکا مهاجرت کرده است کتابی نوشته که مملو از حکایت ها و تجارب به یادمانده و غالبا با شوخ طبعی تند و گاه گاهی تلخ است که نیش پیام نویسنده را پنهان نمی کند. شوروی ضد شوروی برای هر آنکه به تاریخ روسیه و نیز تاریخ کمونیسم علاقه مند است کتابی جذاب است که با نحوه روایت جذابش خواننده را به قلب وقایعی می برد که خود نویسنده آنها را از سر گذرانده است. کتاب شوروی ضد شوروی را بیژن اشتری ترجمه کرده و این کتاب توسط نشر ثالث منتشر شده است.

